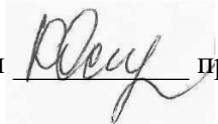

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет педагогічної освіти
Кафедра спеціальної освіти та соціальної роботи

Затверджено
на засіданні кафедри спеціальної освіти та соціальної роботи
факультету педагогічної освіти
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № _1_ від _30.08.2021 р.)

Завідувач кафедри проф. Островська К.О.

**Силабус з нормативної дисципліни «Супервізорство в соціальній роботі»,
що викладається в межах ОПП «Соціально-психологічна реабілітація»
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти**

Львів 2021 р.

Силабус дисципліни
СУПЕРВІЗОРСТВО В СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ
2021-2022 навчальний рік

Назва дисципліни	Супервізорство в соціальній роботі
Адреса викладання дисципліни	м. Львів, вул. Туган-Барановського, 7
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет педагогічної освіти, кафедра спеціальної освіти та соціальної роботи
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	231 Соціальна робота 231 Соціальна робота
Викладач (-і)	Лобода Вікторія Віталіївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальної освіти та соціальної роботи
Контактна інформація викладача	ел. пошта: viktoriya.loboda@lnu.edu.ua +380672551735
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Консультації в день проведення лекційних/практичних занять (за попередньою домовленістю). Передбачені онлайн консультації в Zoom. Для погодження часу онлайн консультацій слід надіслати запит на електронну пошту викладача
Сторінка курсу	https://pedagogy.lnu.edu.ua/course/supervisorstvo-v-sotsialniy-roboti-231-mahistry

Інформація про дисципліну	Дисципліна «Супервізорство в соціальній роботі» є вибірковою дисципліною зі спеціальності <u>231 Соціальна робота</u> для освітньої програми «Соціально-психологічна реабілітація», яка викладається у X семестрі (у IX-X семестрах для студентів заочної форми навчання) в обсязі <u>4</u> кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Коротка анотація дисципліни	Курс «Супервізорство в соціальній роботі» призначено для магістрів першого року денної форми навчання. Цей курс дозволить студентам – магістрам вивчити та проаналізувати: - теорії й практики супервізії, - етичні та юридичні принципи супервізії; - типи супервізії та їх характеристики; - функції супервізії; - особливості налагодження відносин «супервізор – супервізований»; - прийоми супервізування фахівців, які працюють з різними категоріями клієнтів, - особливості організації й проведення супервізорських сесій.
Мета та цілі дисципліни	Метою вивчення нормативної дисципліни «Супервізорство в соціальній роботі» є дати студентам базові знання про супервізію, про етичний кодекс супервізора та важливість супервізії в роботі та підготовці соціального працівника. Основними завдання вивчення навчальної дисципліни «Супервізорство в соціальній роботі» є: • озброєння студентів знаннями про відповідальність за процес соціальної роботи та консультування; підвищення рівня їх професійної підготовки; • підготовка здобувачів вищої освіти до процесу супервізії та онайомлення з основними функціями супервізії: формуючою (освітньою), що передбачає розвиток умінь, навиків, розуміння та здібностей соціальних працівників; тонізуючою (підтримуючою), що передбачає протистояння впливам із боку проблем клієнтів; та нормативної (спрямовуючої), що передбачає контроль соціального працівника над власною особистістю; • формування у студентів-магістрів компетентностей щодо: – кращого вирішення емоційних проблем та попередження помилок, пов’язаних із особливостями діяльності соціального працівника / психоконсультанта; – правильного проведення супервізійної / консультативної сесії; – здійснення соціально-психологічного / терапевтичного впливу на клієнта відповідно до зазначеної мети; – структурування впливу як окремої сесії, так і процесу соціально-психологічної реабілітації в цілому; – використання своїх потенційних можливостей у соціальній роботі та/або консультуванні; – аналізу власних почуттів стосовно роботи з клієнтами та своїх реакцій на них;

	– налагодження продуктивних відносин між супервізором та супервізованим; – володіння структуруванням взаємодії як протягом окремої сесії, так і в процесі соціальної роботи в цілому; – застосування набутих знань у практичній діяльності соціального працівника; – вміння рефлексувати про свої професійні дії та власну професійну поведінку.
Література для вивчення дисципліни	1. Астремська І. В. <u>Прикладні методики та основи супервізії в соціальній роботі</u>: навч. посіб. – ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. 2. Астремська І. В. Основні форми супервізії в соціальній роботі. // Сб. науч. трудов Sworld 14 (4). - Иваново: МАРКОВА АД. – С. 52-60. 3. Браун А. Супервізор у соціальній роботі: Супервізія догляду в громаді, денних та стаціонар. установах / Браун А., Боурн А. ; пер. з англ. Т. Семигіної. – К. : Унів. вид-во «Пульсари», 2003. – 240 с. 4. Булюбаш І. Д. Основы супервизии в гештальт-терапии / Булюбаш И. Д. – М. : Изд-во Института Психотерапии, 2003. – 223 с. 5. Долгополов Н. В. Функциональная модель супервизии в гештальт-терапии / Долгополов Н. В. // Российский гештальт. – М. : Новосибирск, 2001. – С. 22–44. 6. Калитиевская Е. Супервидение. О профессиональном самосознании терапевта / Калитиевская Е. // Гештальт-96. Сб. мат-в Московского Гештальт-Института, 1996. – С. 63–70. 7. Кейсмент П. Обучаясь у пациента / Кейсмент П. – Воронеж : МОДЭК, 1995. 8. Кодекс этики и практики супервизоров Британской ассоциации консультирования // Журнал практической психологии и психоанализа. 2000. – № 4. 9. Левченко А. Супервизорство. Не много ли солнца в холодной воде? // Гештальт 2000. Сб. мат-в Московского Гештальт-Института, 2000. – С. 76–79. 10. Уильяме Э. Вы – супервизор: Шестифокусная модель, роли и техники в супервизии / Уильяме Э. – М. : Независимая фирма «Класс», 2001. 11. Ушакова І. В. <u>Супервізія: навчальний посібник [для студентів вищих навчальних закладів]</u>. - Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2011. – 228 с. 12. Хоукінс П. Супервізія. Індивідуальний, груповий і організаційний підходи / Хоукінс П., Шохет Р. – СПб. : Речь, 2002. 13. Якобс Д. Супервизорство / Якобс Д. и др. – СПб. : Б.С.К., 1997. 14. Ялом И. Теория и практика групповой психотерапии / Ялом И. – СПб. : Питер, 2000. Додаткові ресурси:

	15. Bauman W. F. Games counselor trainees play: Dealing with trainee resistance, Counselor Education and Supervision / Bauman W. F. – 1972. – № (3) – P. 251–256. 16. Bernard J. M. Fundamentals of clinical supervision (2nd ed.) / Bernard J. M., Goodyear R. K. – Needham Heights, MA : Allyn & Bacon, 1998. 17. Borders L. D. A systematic approach to peer group supervision. Journal of Counseling and Development / Borders L. D. – 1991. – № 69(3). – P. 248–252. 18. Borders L. D. Learning to think like a supervisor. The Clinical Supervisor / Borders L. D. – 1992. – № 10(2). – P. 135–148. 19. CCETSW (Central Council for the Education and Training of Social Workers) Regulations and Guidelines for the Approval of Agencies and the Accreditation and Training of Practice Teachers (Paper 26.3). – London : CCETSW, 1989. 20. Friedlander M. L. Development and validation of the Supervisory Styles Inventory. Journal of Counseling Psychology / Friedlander M. L., Ward L. G. – 1984. – № 31. – P. 541–557. 21. Gardiner D. The Anatomy of Supervision / Gardiner D. – Milton Keynes : Open University Press, 1989. 22. Kadushin A. What s wrong, what s right, with social work supervision. The Clinical Supervisor. – 1993. – № 10(1). – P. 3–19. 23. Kadushin A. Games people play in supervision, Social Work. – 1968. – № 13(3). – P. 23–32. 24. Kadushin A. Supervisor-supervisee: a survey, Social Work. – 1974. – № 19. – P. 288–98. 25. Kadushin A. Consultation in Social Work (3rd edn) / Kadushin A. – New York : Columbia University Press, 1977. 26. Kadushin A. Supervision in Social Work / Kadushin A. – New York : Columbia University Press, 1992. 27. Rice L. N. A client-centered approach to the supervision of psychotherapy. In Hess A.K. (Ed.), Psychotherapy Supervision: Theory, Research and Practice, New York : Wiley, 1980. – P. 136–147.
Обсяг курсу	36 години аудиторних занять. З них 12 годин лекцій, 24 годин практичних занять (для студентів денної форми навчання) 12 години аудиторних занять. З них 8 годин лекцій, 4 годин практичних занять (для студентів заочної форми навчання)
Компетентності (за освітньою програмою)	Інтегральна компетентність ІК Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми професійної діяльності, процесу навчання, що передбачає проведення досліджень та застосування певних теорій, методів

	соціальної роботи, соціально-психологічної реабілітації та науково-дослідної, науково-педагогічної діяльності характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог. Загальні компетентності (ЗК) ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. ЗК 7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. ЗК 9. Навички міжособистісної взаємодії. Фахові компетентності спеціальності (ФК) ФК3. Здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проектувати та моделювати соціальні ситуації. ФК4. Здатність до впровадження методів і технологій інноваційного практикування та управління в системі соціальної роботи. ФК5. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (експертами з інших галузей/видів економічної діяльності), налагоджувати взаємодію державних, громадських і комерційних організацій на підґрунті соціального партнерства. ФК7. Здатність до професійної рефлексії. ФК11. Здатність виявляти професійну ідентичність та діяти згідно з цінностями соціальної роботи. ФК13. Здатність до формування позитивного іміджу професії, її статусу в суспільстві.
Ключові слова	Супервізія, супервізор, супервізований, функції супервізії, моделі супервізії, методи і техніки супервізії, межі, конфіденційність, контракт, опір, фокусування, шести фокусна модель супервізії, форми та формати супервізії, контекст супервізії, консультування, професійне вигорання, групова супервізія, колегіальна супервізія, активне слухання, етичні принципи супервізії, портфоліо, професійний розвиток супервізора, ментор, фасилітатор, наставник, менеджер, т'ютор, коуч.
Формат курсу	Очний, заочний
теми	ДОДАТОК (схема курсу)
Підсумковий контроль, форма	залік
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з дисциплін «Психологія професійної кар'єри»,

	«Психодіагностика у соціальній сфері», «Менеджмент соціальної роботи», «Технології соціальної роботи в Україні і світі».
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Лекція, бесіда, демонстрація, інтерактивні методи (робота в малих групах, рольова гра, мозковий штурм, загальна дискусія), кейс-метод, презентація, виконання індивідуальних завдань.
Необхідні обладнання	ПК і мультимедійний проєктор, фліпчарт, маркери.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Робота на 8 практичних заняттях: 40 балів Підготовка 2 індивідуальних завдань (презентацій за вибраною темою): 2 x 20 = 40 балів Залік: 20 балів Академічна доброчесність: Очікується, що підготовлені студентами-магістрами індивідуальні завдання будуть продовженням їх практичної роботи і будуть оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, використання без дозволу інформації з проєктів інших учасників курсу становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. Студенти зобов'язані дотримуватися усіх термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених у курсі. Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих. Політика виставлення балів. Враховуються бали, набрані за виконання усіх завдань, за підготовлені презентації та он-лайн тест. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичних занять; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних із навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

Питання для підготовки до заліку	1. Визначення поняття «супервізія». 2. Методи і принципи супервізії соціального працівника. 3. Супервізія як модель аналізу і компетентного розв’язання ситуацій, що виникають у взаємодії з клієнтами. 4. Супервізія як метод підготовки соціальних працівників до практичної діяльності. 5. Особливості становлення супервізії в Україні. 6. Супервізія в європейських країнах. 7. Сучасний стан розвитку супервізії в різних державних та недержавних соціальних установах України. 8. Етичні та юридичні принципи супервізії. 9. Типи супервізії та їх характеристики. 10. Функції супервізії. 11. Основні функції супервізора. 12. Взаємодія «супервізор – супервізований». 13. Межі процесу супервізії. 14. Конфіденційність у процесі супервізії. 15. Проблеми часових меж в супервізії. 16. Відповідальність та конфіденційність у процесі супервізії. 17. Методи та техніки супервізії. 18. Паралельні процеси в супервізії. 19. Основні елементи контракту (за А. Брауном та А. Боурном). 20. Опірність (тривога) молодого соціального працівника та стратегії подолання опору. 21. Супервізійні відносини в професійній діяльності молодого спеціаліста соціальної роботи. 22. Форми супервізії: сутність, порівняльна характеристика. 23. Фокусування в супервізії. Фокуси супервізії. Шестифокусна модель Е. Уільямса. 24. Формати супервізії. Переваги та недоліки індивідуальної і групової супервізії. 25. Моделі колегіальної супервізії. 26. Методи і техніки супервізії. 27. Групова супервізія та її особливості проведення в соціальній роботі. 28. Обернена та заміщена супервізія: поняття, основні характеристики. 29. Види групової супервізії, їх переваги і недоліки у використанні в соціальній роботі. 30. Типові якості та властивості супервізора, їх вплив на групову супервізію. 31. Модель розвитку вмінь супервізії. 32. Модель супервізії Т. Харді і У. Делуорта.
---	--

	33. Змішана модель супервізії. Основний зміст семи базових положень змішаної моделі. 34. Стратегія зворотного зв'язку для супервізованого. 35. Фактори, що впливають на супервізорські відносини. Гендерні фактори та міжкультурні фактори. 36. Навчання та розвиток як головна умова кар'єрного росту супервізора. 37. Особливості розвивального підходу до навчання супервізорів. 38. Необхідність навчання супервізорів у соціальній роботі. 39. Ролі соціального працівника як супервізора. 40. Контекст супервізії та його чинники. Чинники контексту та аспекти стилю, які впливають на становлення супервізора. 41. Професійна психологічна травма. Профілактична робота при психологічних травмах супервізованих. 42. Професійне вигорання. Етапи емоційного вигорання: можливі наслідки та рекомендації щодо профілактичної та корекційної роботи. 43. Профілактична робота. Психологічний індивідуальний дебрифінг. 44. Функції супервізора щодо закінчення консультування. Характеристика результату консультування. 45. Рекомендації щодо роботи супервізора на різних рівнях його професійного розвитку.
Опитування	По завершенню курсу студентам надано анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу.

ДОДАТОК
Схема курсу

Тиж.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)* *лекція, самостійна, дискусія, групова робота)	Література.*** Ресурси в Інтернеті	Завдання, год.	Термін виконання
1.	Тема 1. Сучасні уявлення про супервізію. Специфіка супервізії у соціальній роботі: основні підходи та принципи.	Лекція, 2 год. Практичне заняття, 2 год. Мозковий штурм, робота в команді.	1, 2, 11, Інтернет-ресурси	Опрацювати матеріали лекції. Сутність поняття «супервізія». Мета, завдання, функції та типи супервізії. Базові цінності супервізії. Етичні та юридичні принципи супервізії. Значення супервізії у підготовці соціальних працівників. Зміст супервізії. Фокуси (проблеми) супервізії.	1-2 тиждень
2.	Тема 2: Початок роботи: контракти та межі. Етичний кодекс супервізора. Стандарти супервізії в соціальній роботі.	Лекція, 2 год. Практичне заняття, 2 год. Робота в команді, рольова гра.	1, 2, 3, 8, 11, Інтернет-ресурси	Опрацювати матеріали лекції. Ключові елементи контракту. Основні різновиди супервізії, що використовуються в соціальних службах. Відповідальність соціального працівника перед собою та супервізором. Тривалість, частота та інші практичні аспекти супервізії. Підготовка, визначення порядку денного, методи та навички, ведення записів. Забезпечення оцінки та перегляду.	3-4 тиждень

				Питання меж. Неубезпеченість супервізора і молодого фахівця соціальної роботи.	
3.	Тема 3: Супервізорські відносини. Принципи супервізійної роботи. Супервізія і команда.	Лекція, 2 год. Практичне заняття, 2 год. Робота в команді, рольова гра.	1, 2, 8, 11, Інтернет-ресурси	Опрацювати матеріали лекції. Особливості взаємодії супервізора та супервізованого. Значення супервізорських відносин та відповідальності у професійній діяльності молодого спеціаліста соціальної роботи. Опірність (тривога) молодого соціального працівника, основні фактори опору та стратегії його подолання. Паралельні процеси в супервізії. Класифікація типів команд. Розмір та склад команди. Формати супервізії. Зовнішні впливи та зосередження на команді. Навчання роботі з командою.	5-6 тиждень
4.	Тема 4: Теоретико-методологічні основи супервізії. Супервізорські стилі, фокуси та форми. Групова супервізія.	Лекція, 2 год. Практичне заняття, 2 год. Виконання індивідуального завдання. Мозковий штурм.	1, 2, 10, 11, Інтернет-ресурси	Опрацювати матеріали лекції. Основні стилі супервізора в соціальній роботі. Фокуси супервізії. Форми супервізії: індивідуальна, групова та колегіальна. Моніторинг супервізії. Поняття групової супервізії в соціальній роботі. Переваги, недоліки та види групової супервізії.	7-8 тиждень

				Обернена (або зворотна) супервізія. Заміщена супервізія. Якості та властивості супервізора групи.	
5.	Тема 5. Супервізорські моделі. Фактори супервізії. Оцінка ефективності (активного) слухання.	Лекція, 2 год. Практичне заняття, 2 год. Кейс-аналіз. Робота в команді, дискусія.	1, 2, 11, 12, Інтернет-ресурси	Опрацювати матеріали лекції. Поняття супервізійної моделі. Специфічно орієнтовані моделі. Модель розвитку – різні варіанти (за С. Stoltenberg, 1981; С.Longanbill, E. Hardy & U.Delworth, 1982, 1987). Змішана модель (D. Powell, 1983). Модель для практики (А. Браун і А. Боурн), її фази. Професійно орієнтовані фази розвитку супервізії. Загальні уявлення про фактори, що впливають на супервізорські відносини. Гендерні та міжкультурні фактори. Супервізія осіб з уразливих груп. Значення непригноблюючої / наснажуючої супервізії. Непригноблюючі супервізорські стосунки.	9-10 тиждень
6.	Тема 6: Професійний розвиток супервізора. Навчання та розвиток в супервізії соціальної роботи.	Лекція, 2 год. Практичне заняття, 2 год. Виконання індивідуального завдання.	1, 2, 6, 7, 11, Інтернет-ресурси	Опрацювати матеріали лекції. Процес навчання та розвитку в супервізії. Створення умов для ефективної супервізії. Компетентності (знання та вміння) супервізора.	11-12 тиждень

				Розвивальний підхід до навчання супервізорів. Ефективне навчання супервізорів.	
7.	Тема 7: Процес становлення супервізора. Ведення документації.	Лекція, 2 год. Практичне заняття, 2 год. Кейс-аналіз. Дискусія.	1, 2, 6, 7, 11, Інтернет-ресурси	Опрацювати матеріали лекції. Особистісні характеристики супервізора. Супервізорські ролі соціального працівника. Супервізія як одна із сервісних ролей. Аспекти стилю супервізора. Чинники контексту, які впливають на становлення супервізора. Діяльність супервізора в новому оточенні. Власні потреби супервізора.	13-14 тиждень
8.	Тема 8: Професійні ризики: реакція супервізора на стрес і травму. Вплив супервізора на результат супервізії.	Лекція, 2 год. Практичне заняття, 2 год. Дискусія.	1, 2, 11, 14, Інтернет-ресурси	Опрацювати матеріали лекції. Основні стресогенні чинники, які впливають на працівників соціальної служби. Накопичений стрес та вигорання. Проактивна реакція супервізора на стрес молодого соціального працівника. Професійне вигорання. Професійна психологічна травма. Профілактична робота. Адаптація до травми. Типові реакції супервізованих у процесі адаптації. Реакція супервізора на травму. Самооцінка молодого фахівця.	15-16 тиждень

				Фактори, які впливають на результат консультування в супервізії. Рекомендації для роботи супервізора на різних рівнях професійного розвитку. Системи оцінок супервізора.	
9.	Письмовий залік (он-лайн тест)	Залік			17 тиждень